

Velkommen

Født før 1963

Pensjon – Alternativ til jobb!

- Uførepensjon
- AFP
- Alderspensjon
Særalder
- Etterlattepensjon

Det er et demokratisk problem når
en trenger ekspert for å vurdere
egen pensjon!

Arne Lund
Tidligere personalsjef i Elverum kommune

Spørsmål?

Oktober 2024

1

Elverum Kommunale Pensjonskasse

- Stiftet i 1921

Medlemsbedrifter:

- Elverum kommune
- Midt-Hedmark Brann og Redningsvesen
- SØIR
- Elverum Energi AS
- Egne ansatte

Oktober 2024

2

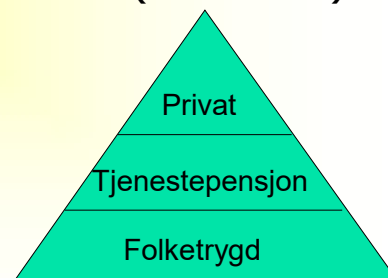
Økonomi

- 1 600 mill til forvaltning
- 8,27 % avkastning i 2023
 - Medfører redusert kostnad for arbeidsgiver
 - Som gir mer penger til andre formål
- Lav og stabil premie
- Arbeidsgiver kan bidra til lav kostnad gjennom god personalforvaltning

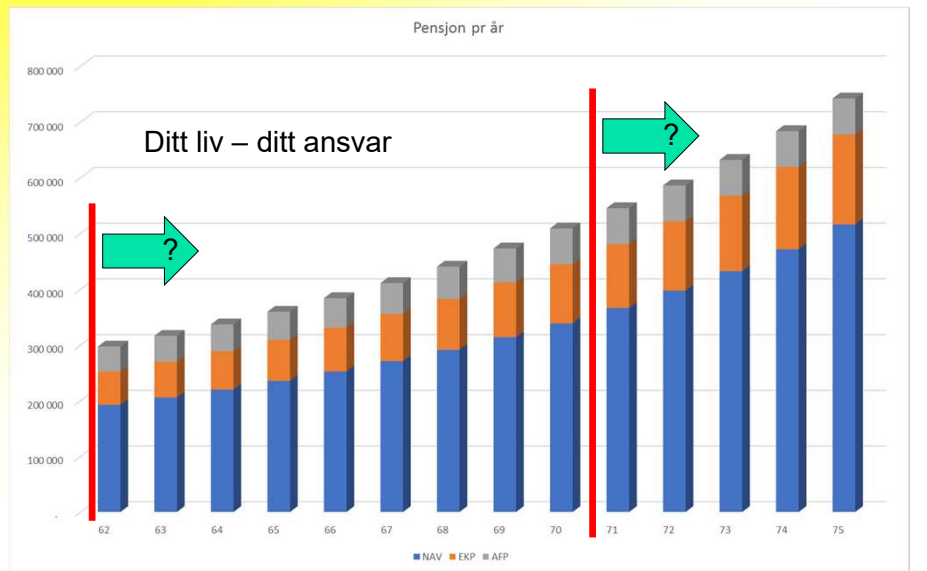
Pensjon

Ett ord – flere innhold

- NAV-pensjon – Skatteloven/Folketrygdloven
- Tjenestepensjon – Tariffavtale (SGS 2020)
 - Disse to spiller sammen
- Privat pensjon
 - Egen sparing/avtale.
 - Privat tjenestepensjon

Nivå

Solidarisk - Folketrygd

- Mitt opptjening er 18,1 % av lønna (skatt).
 - Trygdeavgift
 - Lønn - 7,9 %
 - Pensjon - 5,1 %
- Uførepensjon beregnes på tap av inntekt ved uførhet.
- Alderspensjon beregnes:
 - Egen opptjening
 - Felles ytelse – Minstedekning etc

Solidarisk - Tjenestepensjon

- Mitt innskudd er ca 10 % av premien.
- Varierende hva vi får igjen
 - Uførepensjon – en fordel å slippe
 - Barnepensjon – En fordel å slippe
 - Langt liv – Et gode
- Min «pott» som ikke blir brukt - går til fellesskapet.

Oktober 2024

7

Grunnlag

- Tjenestepensjon defineres i:
 - Lov om statens pensjonskasse (lærere)
 - Lov om pensjon for sykepleiere
 - Tariffavtalen for kommunal sektor - SGS 2020
 - Ytelsene er «identiske».
- Arbeidsgiver betaler i hovedsak kostnadene.
- Pliktig medlemskap – ett gode!
- Folketrygdloven

Oktober 2024

8

- Reglene er like for alle
 - Livet er forskjellig
 - Da blir pensjonen ulik

Hvor er jeg medlem?

LØNSSPESIFIKASJON

LTA	Lønns- og trekkartbeskrivelse	Tab/%
1100	Månedslønn (5001)	
1800	Feriepenger opptjent i fjor (fast)	
1842	Ferietrekk totalt - fastlønn juni (5001)	
1900	OU - Fond KS	
2101	Overtid 50% (5001)	
2102	Overtid 100% (5001)	
3400	* Gruppelivsforsikring ansatte - fordel	
3401	* Yrkesskade §11	
5000	Fagforeningstrekk %	
5200	Fagforening, forsikring	
7103	Trekk kaffe, fast	
8080	Pensjonstrekk, 2% - EKP (trekk ansatt)	
8910	(Skattetrekk tabell) (469907304) (Hov	7107
8920	(Skattetrekk prosent) (469907304) (Ho	34,00

Avtaler om datautveksling:

- NAV
- Ander pensjonskasser
- Skatteetaten

Viktig for:

- Beregning av pensjoner
- Simulering av ytelser

Pensjonskalkulator - NAV

NAV.NO, logger inn med bank-ID, velger pensjon

Din pensjon

Fokus nå

Planlegg pensjon og se opptjeningen din

Pensjonskalkulator

Lagrede beregninger >

Pensjonsopptjening >

18,1 % av det du har ført på selvangivelsen

Du må selv vurdere om du har rett til AFP i denne sammenheng.

Oktober 2024

11

Pensjonskalkulator - NAV

I hvilken sektor jobber du? * ?

Offentlig Privat Annet

Har du rett til AFP i offentlig sektor? * ?

Ja Nei

For ansatte i kommunal eller statlig virksomhet videreføres dagens ordning for AFP og offentlig tjenestepensjon. Ansatte i offentlig sektor kan ta ut alderspensjon fra folketrygden før de fyller 67 år, men ikke samtidig med AFP.

Alderspensjon blir høyere jo senere du tar den ut, derfor vil det vanligvis lønne seg å ta ut AFP framfor alderspensjon. Dette er likevel avhengig av hvor mye du arbeider samtidig som du tar ut pensjon. Du kan tjene så mye du vil ved siden av alderspensjon fra folketrygden. Det er også mulig å jobbe ved siden av AFP, men du vil da få en redusert AFP.

Hva ønsker du å beregne?

AFP med påfølgende alderspensjon fra 67 år ?

AFP ALDERSPENSJON →

Alderspensjon ?

ALDERSPENSJON →

Oktober 2024

12

Pensjonskalkulator - NAV

NAV.NO, logger inn med bank-ID, velger pensjon

Din pensjon

Fokus nå

Planlegg pensjon og se opptjeningen din

Pensjonskalkulator

Lagrede beregninger >

Pensjonsopptjening >

18,1 % av det du har ført på selvangivelsen

Du må selv vurdere om du har rett til AFP i denne sammenheng.

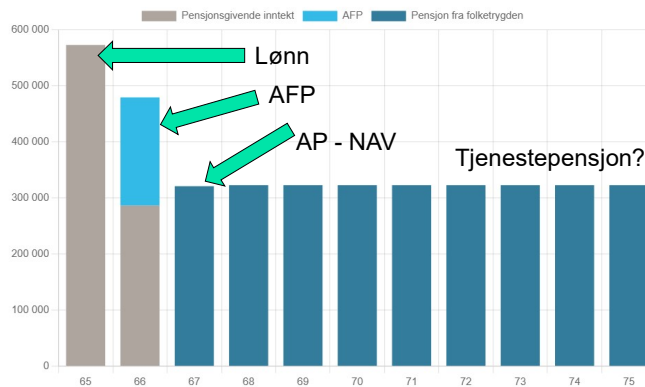
Oktober 2024

13

Pensjonskalkulator - NAV

Alder og uttaksgrad	Fra folketrygden	AFP	Pensjon fra andre	Pensjongivende inntekt	Sum
66 år (AFP)		193 000		286 570	479 570
67 år (100%)	321 000				321 000

Oktober 2024

14

Pensjonskalkulator - EKP

Min pensjon

Se hva du kan forvente å få i pensjon fra pensjonskassen.

[Gå til pensjonsversikt →](#)

Arbeidshistorikk

Se lønns- og stillingshistorikk fra ditt medlemskap i pensjonskassen.

[Gå til arbeidshistorikk →](#)

[Søk uttak av pensjon →](#)

[Utbetalingsversikt →](#)

[Dokumentarkiv →](#)

[Kontakt oss](#)

[Min profil →](#)

ELVERUMPENSJON.NO,
Min Side
logg inn på Storebrand med bank-ID

Pensjonskalkulator - EKP

Min pensjon

Se hva du kan forvente å få i pensjon fra pensjonskassen nedenfor.

Velg uttakstidspunkt:

65 år

62 år — 70 år

Det er **3 år og 11 mnd** til du er 65 år.

Estimert alderspensjon ved **65 år er 22 633 kr** før skatt.

Du kan søke om pensjon **4 mnd før** første uttaksdato.

Din alderspensjon

Ytelse	Fra alder	Til alder	Beløp
Påslagspensjon (Alderspensjon opptjent fra 2020)	65	Livsvarig	14 529 kr/år
Bruttopenisjon (Alderspensjon opptjent før 2020)	65	Livsvarig	8 104 kr/år

Oktober 2024

16

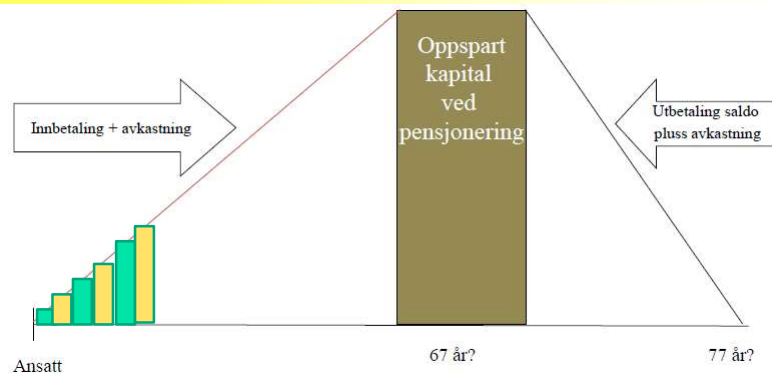
Opptjening

- Sluttlønn
- 30 år = full opptjening
- Gjennomsnittlig stillingsprosent
 - Gjennomsnitt av de 30 årene med høyest stillingsprosent
- Slutter du i offentlig sektor, kan full medlemstid økes til inntil 40 år.

Avrunding

- Alminnelige avrundingsregler gjelder
 - 28 år og 6 måneder = 29/30 pensjon
 - 28 år og 5 måneder og 29 dager = 28/30 pensjon
- Har stor betydning for:
 - AFP 65/66
 - Særalderspensjon før 67 år.

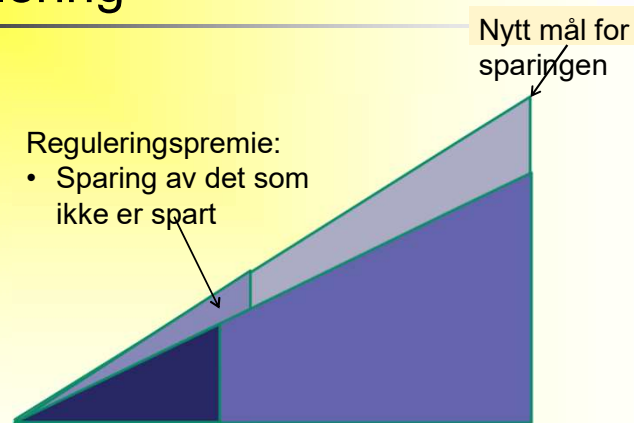
Opptjening

Ny opptjening
- nye rettigheter
- løpende registrering

Påslag- / konto-modell

Regulering

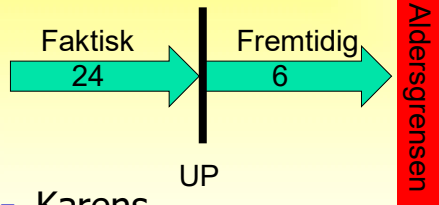
Opptjening NAV

År	Pensjonsgivende inntekt (kr) ?	Pensjons-beholdning (kr) ?	NAV
2010	436 246	1 358 372	
2011	412 542	1 483 117	
2012	424 857	1 624 330	
2013	509 157	1 767 635	
2014	492 904	1 916 246	
2015	470 835	2 051 614	
2016	404 203	2 203 222	
2017		2 317 487	
2018		2 475 163	

oktober 2024

Opptjening – UP

- Opptjent medlemstid til uførhet
- Tillagt mulig fremtidig medlemstid

- Karens –
 - Uførhet inntrådt før 2 år som medlem
 - Kjent (grunn til å være kjent) før du ble medlem
- > Ingen UP

Informasjon

- Vi mottar lønn og stillingsprosent for alle medlemmer hvert kvartal
- Alle registrerte data ligger på «Min Side»
 - Elverumpensjon.no
 - SPK.NO
 - KLP.NO
- Sjekk «jevnlign»!
- Endring i regelverket –
 - all info på ett sted desember 2024?

Oktober 2024

23

Ferie

- Alle har rett til ferie.
- Feriepenger avhenger av hvor mye du har tjent.
- Tilsvarende er det med pensjon
- Opptjente feriepenger kan tas ut etter at du har gått av med pensjon.

Oktober 2024

24

Forhold til andre ordninger

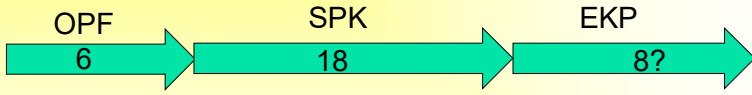
- Andre ordninger = andre offentlige ordninger:
- Andre pensjonskasser (39 pr juni 2018)
 - OPF – Oslo
 - Bergen Kommunale pensjonskasse
 - Lørenskog, Trondheim, Moss, Drammen.....
- KLP
- Statens pensjonskasse

Oktober 2024

25

Forhold til andre ordninger

- Samlet medlemstid teller.
 - Siste ordning betaler.
-
- The diagram consists of three green arrows pointing to the right, connected end-to-end. The first arrow is labeled 'OPF' above and '6' below. The second arrow is labeled 'SPK' above and '18' below. The third arrow is labeled 'EKP' above and '8?' below.
- EKP innhenter opplysninger fra OPF og SPK.
 - Utbetaler en felles pensjon.
 - Siste lønn er avgjørende?
 - Lønnsnedgang – Hensyntas

Oktober 2024

26

NAV

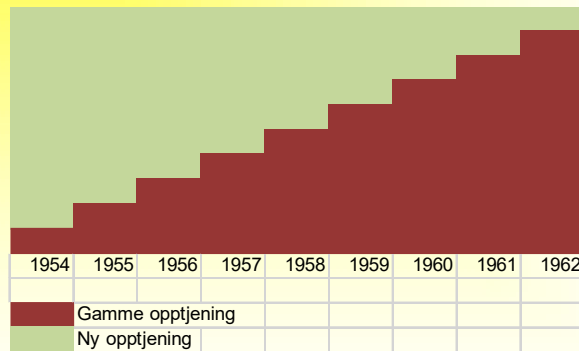

- Grunnpilaren for alderspensjon
 - 20 beste av 40 år t.o.m 1953 (lønn/G)
 - Alleårsopptjening (Overgangskull – 1954/1962)
 - 18,1 % av lønn - personinntekt
 - Aldersuttak mulig fra 62 år – kan jobbe samtidig
 - Maks grunnlag fra inntekt - 7,1 G
- Uførepensjon beregnes i forhold til reelt tap.
 - Maks grunnlag fra inntekt - 6 G

Oktober 2024

27

Overgang

Oktober 2024

28

Slutte i offentlig sektor

- Uførepensjon
 - Fra NAVs vedtak om uføretrygd (ikke AAP)
 - På grunnlag av faktisk medlemstid
- Alderspensjon fra 62 (67)
- Barnepensjon
- Ektefellepensjon
 - etter faktisk opptjening
- Nevner 30 til 40.

Oktober 2024

29

Pensjonstyper -

Tjenestepensjon

- UP – Når sykepenger opphører
- AP – Fra 67 – Særaldersgrenser 60/65
- AFP – To ordninger – Født før 1963
 - 62 - 64 år
 - 65 - 66 år
- EP – Ektefelle
- BP -barn under 20 år

Oktober 2024

30

Du må søke!

- Alle pensjoner må det søkes om!
 - Vi må ha ditt krav
 - Vi trenger enkelte opplysninger
- Arbeidsgiver må få sin informasjon
 - Søknad om permisjon
 - Sykmelding
 - Oppsigelse
- NAV – må få sin informasjon

Oktober 2024

31

Info fra NAV

- NAV vet hvem som er medlem hos oss
- Vi får info om vedtak fra NAV
- Vi søker å følge opp alle vedtak
 - Kontakter de som ikke har kontaktet oss
 - Søker å vite minst mulig.

Oktober 2024

32

Uførepensjon - UP

- NAV
 - Eget grunnlag (Minst 50 % ufør)
- Midlertidig uførepensjon – MUP
 - AAP – Arbeidsavklaringspenger fra NAV
- Varig uførepensjon – VUP
 - UT – Uføretrygd fra NAV
- Brutto uførepensjon – BUP
 - Ingen stønad fra NAV. (20 til 49 % ufør)

Oktober 2024

33

Delvis UP og sykdom

- AAP – Ikke rett til sykepenger
 - Økt AAP og økt MUP fra tjenstepensjon
- UT – Etter 26 uker som varig ufør, får du igjen vanlig sykepengerrett i reststillingen.
- BUP – Du må skrive ny arbeidsavtale som du holder i minst 26 uker for å ha rett til sykepenger fra arbeidsgiver.
 - Kan ha rett fra NAV.

Høsten 2024

34

UP – Beregning

- 66 % av lønnstapet fra NAV (evt barnetillegg)

- 3 % av lønnstapet fra tjenestepensjon
 - + 25 % av G (124 028/4 = 31 007)
 - + 4 % av pensjonsgrunnlaget i barnetillegg
 - Pr barn maks 3 barn. Til og med 17 år.
 - Gratis opptjening til alderspensjon.

Beregnet av aktuell stilling.

Oktober 2024

35

UP – Beregning

- Grunnlag:
 - 80 % stilling
 - 50 % ufør
 - Lønn 515 000
 - (100 % stilling)
 - Tillegg 45 000
 - Grunnlag i NAV 540 000
 - Full opptjening - 30 år
- Pensjon:
 - 3% av 457 000/2
 - 25% av 124 028/2
 - 66 % av 540 000/2
- Utbetalt – før skatt
 - 14 850– NAV
 - 1 863 – UP - EKP

Oktober 2024

36

UP – Beregning

- Lønnstap – 19 041
- Pensjon – 16 713kr
- 88 % dekning
 - Lavere skatt
 - Får opptjening til alderspensjon

Oktober 2024

37

BUP – Beregning

- Tjenestepensjon kompensere for NAV, men ikke barnetilleggene fra NAV.
- Mer oppfølging fra tjenestepensjonsordningen.
 - Kortere vedtaksperioder
 - Forsikringslege
- NB - Ingen pensjonsopptjening i NAV
 - Utfordring ved økt UP
 - Konsekvens ved AP.

Oktober 2024

38

Ufør – Har jeg råd?

- Du velger ikke å bli ufør!
- Hvordan innrette økonomien?
 - Gjeld til «komfortabelt nivå»
 - Forsikring?

AFP – Krav

- Fratre minst 10 %
- Ha minst 20% stilling før fratreden
- Må være i arbeid ved fratreden og de tre siste årene i offentlig sektor
- 10 års medlemskap i Folketrygden etter fylte 50 år
- 10 beste år siden 1967 må være minst 2G
- Inntekten i året før uttak av AFP må minst være 1G
- Nedtrapping i stilling før AFP ?
 - AFP beregnes før 65 beregnes som lønnsnedgang av de 3 beste av de 5 første av de 7 siste

AFP

- 62 til 64 år – Beregnes av NAV
- Pensjonsrett fra 67 år + 20 400 kr pr år

Årslønn	AFP pr mnd	Andel i %
400 000	22 445	67 %
450 000	24 669	66 %
500 000	26 893	65 %
550 000	29 117	64 %
600 000	31 342	63 %

40 år med
inntekt
over 1 G

Årslønn er gjennomsnitt av de 20 beste

Oktober 2024

41

Kombinasjoner

- AFP X % + Jobb 100-X %)
 - Arbeidsgiver kan si nei dersom de har og grunn.
- AFP 62/64 + UP - Er ikke tillatt
 - Avslutte UP fra NAV.
 - UP gjenopptas ved 65 år.
- AFP 62/64 + Pensjonistlønn – Er ikke tillatt
- AFP + Renter og annen avkastning av kapital
- AFP + 32 247 kr/ år i inntekt (0,26% -Kontrolleres)
- Trekk – forholdsmessig – ikke krone for krone

Oktober 2024

42

AFP - 65

- 66 % av sluttlønn
 - Korrigert for manglende medlemstid X/30
 - Korrigert for gjennomsnittlig deltid
- AFP 62-64 dersom det gir bedre utbetaling.
- AFP 62-64 – Kan ikke ha annen personinntekt.

Oktober 2024

43

Pensjonistlønn

- 245 kr pr time 2024
- Ikke medlemskap i tjenestepensjon
- Rett til kvelds/natt-tillegg
- Feriepenger
- Skattes som vanlig inntekt
- Skal være tilfeldig – ingen øvre begrensning
- Sykepenger?

Oktober 2024

44

AP før 67 år

- Særaldersgrense 60 eller 65 år (gamle regler også for 63 og 64-kullet).
- 85-årsregelen
 - Alder + medlemstid større enn 85. Kan gå av 3 år før aldersgrensen. (Fases ut fra 1965-kullet!)
- 66 % av sluttlønn
 - Justeres for medlemstid og deltid.
 - Kan jobbe i privat sektor
 - Kan jobbe for pensjonistlønn
 - Kan ha AP fra NAV.
- Ikke fradrag i skatt

Oktober 2024

45

Stå lenger i jobb?

- Lønn er høyere enn pensjon
- Lavere forholdstall – pensjonen deles på færre år
- Kan ta ut deler av pensjonen samtidig med jobb.
 - Velger selv andel: 20, 40, 50, 60, 80 og 100
- Ikke høyere sluttpoengtall (opptjening)
- 38 333 i lønn og 14 603 i pensjon = 52 936

Oktober 2024

46

Aldersgrense

- Grense for å stå i stilling – 70 år
- Pensjon utformet etter det
- Særaldersgrense
 - Pensjonistlønn.
 - Krever ikke folketrygd

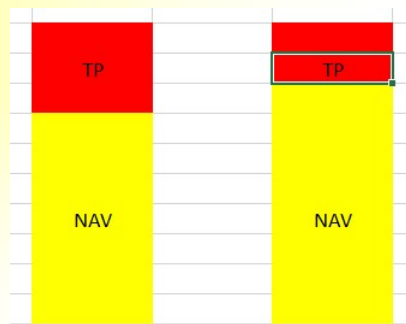
Oktober 2024

47

Tape pensjon?

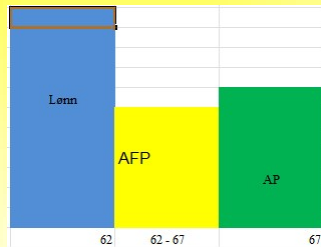
- 66 % av sluttlønn – Er garantien
- Lang utsettelse kan justere fordeling
- Full opptjening?
- Tidlig uttak fra NAV?

Oktober 2024

48

Uttaksalternativ

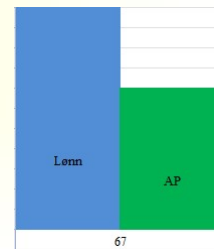

AFP

Ny fleksibel mulighet

Opprinnelig
Ny er tilsvarende

Oktober 2024

49

AP- og sykdom

- 67 – 70 år
 - Sykepenger i arbeidsgiverperioden
 - 60 dager med dekning fra NAV
 - Dersom dette er hovedinntekten din.
- 70 år
 - Ingen rett til sykepenger.
- Er under endring

Oktober 2024

50

Folketrygd

- Beregnes av NAV.
- Tjenes opp «hvert år»
 - Ny folketrygd => ny opptjening
 - Gjelder de som er født etter 1953
 - Overgangsregler t.o.m 1962
- 40 år trygdetid = bosatt i Norge
- Før -Besteårsregelen – 20 beste år
- Nå - Opptjening hvert år 18,1 % av lønn. Oppreguleres med G hver år.

Forskjellig uttak:

- kr 27 500 i pensjon
 - 500 000 i gjennomsnittslønn i de 20 beste årene.
 - 40 år med inntekt over 1 G.

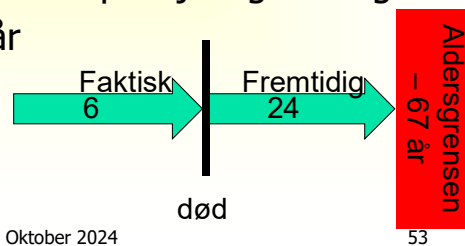
1962		Alder	1955	
1,402	19 615	62	1,352	20 340
1,232	22 321	65	1,181	23 285
1,119	24 576	67	1,068	25 749
0,952	28 887	70	0,920	29 891

- UP og AFP gir levealderjustering 67 år.
- Ved levealderjustering under 1, øker pensjonen fra NAV, mens tjenestepensjonen reduseres.

Etterlattepensjon

- Ektefelle
 - 9 % av avdødes pensjonsgrunnlag
 - Livsvarig
- Barn
 - 15 % av avdødes pensjonsgrunnlag
 - Til fylte 20 år

Skatt

- Skattereglene er like for «alle»
- Uførepensjon – ingen særregler
- Alderspensjon – Ingen særregler
- AFP og Alderspensjon fra NAV
 - Skattebegrensning
 - Lav pensjon, stor begrensning
- Generelt – Lavere inntekt gir lavere skatt

Oktober 2024

54

Skatt AP

Lønn	pr måned	Skatt	Netto	Netto %
400 000	33 333	9 544	23 789	100 %
250 474	20 873	3 944	16 929	71,16 %
450 000	37 500	11 217	26 283	100 %
281 784	23 482	4 735	18 747	71,33 %
500 000	41 667	12 850	28 817	100 %
313 093	26 091	5 625	20 466	71,02 %
550 000	45 833	14 522	31 311	100 %
344 402	28 700	6 550	22 150	70,74 %

- 66 % av sluttlønn
- Skattetabell 7100 og Levealderjustering 1,054 – 54-kullet ved 67 år.

Oktober 2024

55

Grenser

- Informasjon i dag er ut fra pensjonsregulverket. Andre regler kan begrense disse rettighetene, eller påvirke overganger:
 - Arbeidsgivers styringsrett.
 - Sykepenger
 - Pensjonistlønn
 - Aldersgrense

Oktober 2024

56

Pensjonist

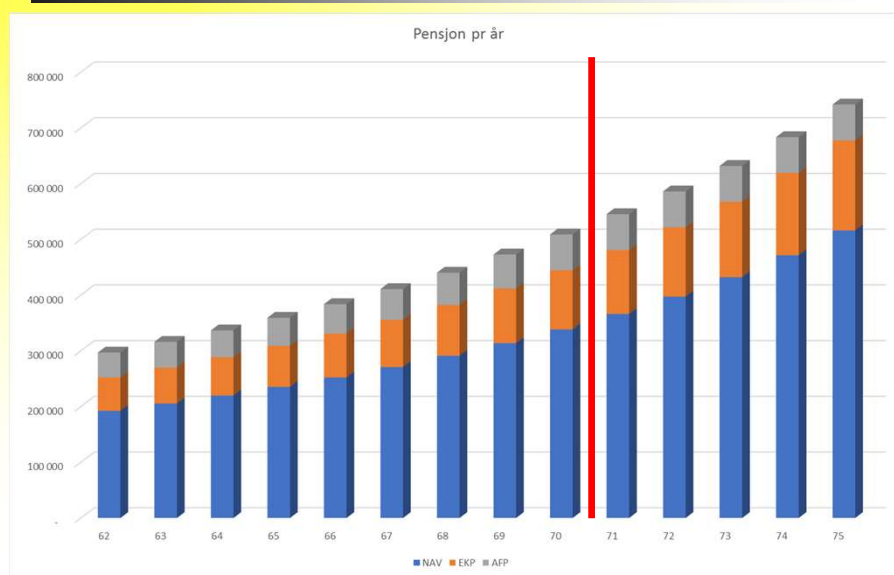

- Hvor mye har du behov for?
 - Barn
 - Bolig
 - Bli alene
 - Vaner
- Hvor lenge skal jeg jobbe?

Oktober 2024

57

Nivå

Hjemmesider

www.elverumpensjon.no

www.spk.no

www.klp.no

www.nav.no

www.minpensjon.no

www.norskpensjon.no

Oktober 2024

59

Detaljer

- All opptjening er individuell!
- Kontakt kompetente personer for nærmere informasjon om din situasjon.
- EKP er her for sine medlemmer.
 - Bistår andre ansatte i kommunen dersom vi har kapasitet.
- Ta kontakt!

Oktober 2024

60

Takk for oppmerksomheten!

- God personalpolitikk gir lavere pensjonskostnader.
 - Gode ledere
 - Fysisk tilrettelegging
 - Motivering

Mitt liv – mitt ansvar?